

PÄÄKIRJOITUS

Järjestellessäni kellarikomeroani joulun jälkeen löysin puolimetrisen nipun lerppuja, jotka olin tallettanut varmaan paikkaan. Tarkastellessani niiden etikettejä tunnistin kolmen vuoden takaisten töitteni varmuuskopiot ja lukemattoman joukon 'apuohjelmia' ja 'pelejä'. Tilanne on varmaan tuttu useille mikrotietokonetta käyttäville.

Minulla ei ole enää lerppuasemaa, enkä edes tiedä kenellä kään tuttavapiirissäni selaista. Onneksi olin aikanaan rakentanut XT:heni sekä lerppu- että korppuasemat, joten olennaiset työtiedostot periytyivät koneetta vaihtaessani nykyisessä järjestelmässäni luettavaan muotoon. Asiaan vaikutti määräävällä tavalla ATK-alalla työskentelevä ystäväni, joka onneksi komensi kopioimaan kaiken korpuille. Peli, jolla opettelin aikanaan käyttämään hiirtä on kuitenkin käyttökelvoton. Nykyinen koneeni on yli sata kertaa nopeampi kuin se jolla ohjelmaa käytin, enkä saa 'petoa' enää jahtaamaan 'olioita' järkevällä tavalla. Ajattelen kauhulla että vain kolme vuotta sitten olin jo aloittamassa projekteja, joissa olen nykyisin työskentelen. Suunnitelmat ja budjetit on dokumentoitu kivikautisella tekniikalla.

Ongelma ei ole yksin minun. Se vaivaa kaikkia tietokonetta hyväkseen käyttäviä ihmisiä ja organisaatioita. Valtionhallinnon ja talouselämän suuret järjestelmät uudistetaan (toivottavasti) aina tarpeen tullen, mutta miten käy suurimman osan siitä materiaalista, jonka kanssa tavalliset työmyyrät painivat päivittäin? Tähän on helppo vastata – sen käy heikosti. Suurin osa tuotantoelämään liittyvää tietoa muuttuu käyttökeltvottomaksi ällistytävän nopeasti. Ongelma on pahin siellä missä ATK:n käyttö on ehtinyt jo miehen ikään. Yhdysvaltojen avaruushallinnolla on hirmuinen määrä dataa jota ei pystytä enää lukemaan.

SISÄLLYS

- 3** Pääkirjoitus
- 5** Hallitalo ja hirsimökki – rautakautisia rakennuksia ja rakennustekniikkaa Pohjolassa
Eeva-Maria Viitanen
- 16** Rajalle pitää saada tie
Paula Kaipainen
- 19** 135 + 30 år saxtillvärkning i Finland
Rolf Lund
- 26** Ilmailumuseo nousee siivilleen
Y. Toivasen haastattelu
- 30** Hyttävää historiaa
- 31** Elämää teknillisessä maailmassa
- 33** Siellä missä... totuus on ollut taruakin ihmeellisempää
- 35** Missä hän on?
Hannu Kokko
- 37** Yritys ja liikehistoriaa
- 38** Tutkimusmatkailijat
- 42** KIRJEITÄ
- 43** UUTISET

Ei ole enää koneita eikä ohjelmia jotka pystyisivät käsittelemään säilöttyä tietoa. Asiantuntijat vain pyörittelevät päätään ja levittelevät käsiään.

Suomesta pitäisi tulla huippukoulutettujen ihmisten tietoyhteiskunta. Onko meillä varaa päästää tilanne kehittymään katastrofiksi ennen kuin asialle tehdään jotain? Ongelman ratkaisumahdollisuudet ovat likimain selvillä. Museoalan ihmiset ovat kyllä keskustelleet asiasta. Tarvitaan ATK-museo ja arkisto, joka tallettaa koneita, ohjelmia ja muuta oheismateriaalia, sekä ylläpitää erikäisiä järjestelmiä yleisön tarpeita varten. On selvää, etteivät nykyiset museot ja arkistot kykene selviytymään tehtävästä. Asia vaatii liike-elämän, teollisuuden ja museoalan yhteistyötä ja laitos on perustettava mahdollisimman pian.

Museolla pitää olla riittävät tilat vanhentuneiden koneiden varastointiin ja käsitteelyyn. ATK-alan yritykset voivat kuljettaa esimerkkikappaleet ikääntyvistä laitteistaan tänne, eikä ongelmajätelaitokselle. Tarvitaan arkisto, jolla on tarpeen vaatimat tilat erilaisten levykkeiden ja nauhojen tallettamiseen. Ja tarvitaan koulutuksen saanut henkilökunta, joka kykenee suoriutumaan arkaluontoisenkin datan arkistoinnista sekä koneiden, että ohjelmien käytöstä ja huollosta asian vaatimalla tavalla. Laitokseen kuuluu ilman muuta myös arkistoista tuttu lukusali.

On todennäköistä, että hyvinkin pian ollaan tilanteessa, jossa elinkeinoelämä joutuu joka tapauksessa ratkaisemaan ongelman tavalla tai toisella. Yhteiskunnan kannalta olisi edullisinta aloittaa "ATK-ärkeologien" koulutus heti ja luoda museo- ja arkistojärjestelmä mahdollisimman pian.

Panu Nykänen

Tekniikan Waiheita on Tekniikan museoyhdistyksen kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaushinta on 60 mk/vuosi. Irtonumerohinta 20 mk.

Tekniikan Historian Seura ry:n jäsenille lehti lähetetään jäsenetuna. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle kirjallisesti tai puhelimitse. Toimitus myy lehden vanhoja numeroita irtokappaleina mikäli niitä on jäljellä.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Tekniikan Waiheita, Borgströminkuja 1 D 46, 00840 Helsinki, puh. 90- 698 87 29.

Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta. Aineiston jättö kesäkuun numeroon 2/ 96 viimeistään 20.5.

Tekstit pyydetään kirjoittamaan riittävillä marginaaleilla 2-rivivälillä yhdelle puolelle arkkia. Mikäli mahdollista lähetukseen toivotaan liitettäväksi tekstitiedosto korpulla.

Mikäli kirjoitus on primaaritutkimus, käytetään nootituksessa loppuviitteitä. Jos kirjoitus on lyhennelmä, noottien määrä pyritään supistamaan minimiin ja kirjallisuutena mainitaan alkuperäinen teksti.

Lehti ottaa arvosteltavaksi alalta kirjoitettuja julkaisuja, painotuotteita ja näyttely-käsitteitä.

Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia. Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen toimituksen kanssa.

TOIMITUSNEUVOSTO

Lars Hukkinen, Pertti Kaarna, Matti Krank,
Tuula Kuusisalo, Karl-Erik Michelsen,
Panu Nykänen